

112445

6/5.

25.6.48.

Herr professor Frode Eastberg,

O s l o .

Norske Røde Kors søstres tjeneste på tysk side under krigen.

Før nylig hørte jeg i Kringkastingen at herr professor en var oppgitt som norsk delegert til det internasjonale møte av Røde Kors i Stockholm i august f.k.

I den anledning er det jeg tillater meg å rette denne henvendelsen til herr professoren.

Under det pågående rettsoppgjør med landssvikerne har jeg opptrådt som forsvarer i en lang rekke slike saker, deriblandt også i en sak mot en norsk Røde Kors søster som jeg nedenfor kun betegner med forbokstavene L.H.

L.H. var praktisk talt kun passivt medlem av N.S., hvorfor herredsretten heller ikke la synnerlig vekt på dette forhold ved straffutmålingen.

Derimot var det hennes tjenestgjøring på tysk side som der ble lagt en så urimelig streng målestokk på.

Jeg skal sitere følgende av vedk. herredsretts begrunnelse:

" Det er efter tiltaltes erkjendelse på det rene at hun sommeren 1942 meldte seg til tjeneste som sykepleierske, og at hun etter endt utdanning i Norge og i Tyskland fra våren 1943 og iantil kapitulasjonen, gjorde fronttjeneste som sykepleierske hovedsakelig på frontene i Russland.

- 2 -

..... Retten finner at tiltalte ved A ha gjort seg skyldig i de handlinger som retten foran har funnet bevist, har gjort seg skyldig i forbrytelse mot str.l.s § 86 ved under den pågående krig mellom Norge og Tyskland A ha gitt fienden bistand i råd og dåd.

Det er etter rettens mening godtgjort at tiltalte har forsettlig dette, og vilkårene for straffeldelse etter str.l.s § 86, er derfor tilstede.

Rettsens flertall, formannen og domsmannen Nyrud, finner at tiltaltes forhold er så graverende at § 86 i straffeloven her må komme til anvendelse, ikke landsvik-anordningen således som nevnt i tiltalsbeslutningen. Mindretallet, domsmannen Tetersen, finner at forholdet kan henføres under landsvikanordningen.

I straffskjerpende retning er lagt vekt på den særdeles alvorlige forbrytelse som tiltalte har gjort seg skyldig i ved å ha utført fronttjeneste gjennom en længere tid. I formildende retning er tatt hensyn til at en må gå ut fra at tiltalte har søkt sykepleierske-tjenesten av ideelle motiver. Det kan således til belysning av dette nevnes at tiltalte høsten 1939 søkte Det norske Røde kors om å komme ut i krigen som sykepleierske..... Flertallet stemmer i henhold til dette for en straff av tvangsarbeide i 3 år og 3 måneder. Mindretallet stemmer for en straff av 3 års tvangsarbeide. Retten finner enstemmig at tiltalte må bli A fradømme de rettigheter som er nevnt i landsvikanordningen nr. 1, 2, 4, 5, 7 og 8 for et tidsrom av 10 år."

Denne herredsrettsdom ble avsagt 11.7.1946.

Dommen vakte almindelig bestyrtelse - også i jøssing-

kretser.

Herredsrettens dom ble påanket til Høyesterett som den 9. januar 1947 avsa dom.

Av førstvoterendes votum hitsettes:

" Domfelgte har anket over straffeutmålingen. Jeg finner at anken må tas til følge. Etter de avgjørelser Høyesterett i den senere tid har truffet i lignende saker, see særlig dom av 17. august 1946 i sak mot Ellinor Henck Larsen og 4 dommer av 14.11.1946, er den straff herredsrettens har utmålt, vesentlig for streng. Jeg antar at tiltalte bør dømmes etter landsvikanoordningen, idet hennes forhold som M.O.-medlem og fylkesleder i M.O.K. henføres under anordningens § 2 nr. 1, hennes virksomhet som tolk for tyskerne og sykepleierske i frønttjeneste under § 2, nr. 4, jfr. str.l.s. § 86, at frihetsstraffen bør fastsettes til fengsel i 1 år og 6 måneder og rettighetstapet begrenses til bare å omfatte de rettigheter som er nevnt i landsvikanoordningens § 11, nr. 1 og 2. "

Først-voterende var dommer Bahr. De tre dommere Fougner, Grette og Alten sluttet seg til førstvoterende.

Dommer Berger dissenterte med følgende votum: "Jeg stemmer for at frihetsstraffen settes til fengsel i 6 måneder, idet jeg ikke kan finne at en sykesøster i hospitalstjeneste for tyskerne bør bedømmes strengt, da det her dreier seg om arbeid av rent humanitær art."

.....

Jeg mener at også Høyesteretts dom er urimelig.

Søknad om benådning ble derfor innsendt likeetter at Høyesteretts-dommen var avsagt.

Noen avgjørelse på denne søknaden foreligger ennå ikke, og er antagelig stillet i bero av departementet i på-

vente av den uttalelsen som er bebudet av det internasjonale Røde Kors under forestående møte i Stockholm.

Jeg har nemlig som domfeldtes forsvarer satt meg i forbindelse med Norges Røde Kors og Røde Kors' hovedsede i Geneve.

Norges Røde Kors stiller seg avvisende og er enig med de norske straffemyndigheter i at sykepleierske-tjenesten ved fronten er landssvik.

Derimot har hovedsedet i Geneve inntatt en sympatisk holdning overfor sykesøstrene, selv om hovedsedet ikke direkte har villst desaveure Norges Røde Kors.

Hovedsedets uttalelser er forsiktige og går i det vesentlige ut på følgende:

Det er kun de Røde Kors søstre som er utkommandert av Røde Kors som går direkte inn under Røde Kors bestemmelsernes beskyttelse, og altså ikke søstre som har meldt seg som frivillige. Men hovedsedet uttaler dog at anden i Røde Kors' lover skulle tilsi at også de frivillige søstre nyder samme beskyttelse som de utkommanderte.

Hovedsedet har uttalt at det reiste spørsmål er omfattet med interesse i Geneve, og at saken vil bli fremlagt i anstundende konferanse i Stockholm.

Undersøkelser har bekreftet at frivillige sykepleier - sker fra allierte land og som har tjenestgjort på tysk side ikke er blitt gjenstand for straffeforfølgning fra amerikansk og engelsk side.

Den norske avdeling av Røde Kors inntar således visstnok et særstandpunkt.

For den norske Røde Kors søsters L.R.s vedkommende blir dommen særlig urettferdig - ja likefrem meningsløs - når følgende forhold tas i betraktning:

L.H. er en meget språkægtig ung norsk dame. Hun taler flytende tysk, fransk og engelsk. Som følge herav ble hun fortrinnsvis satt til å pleie sårede engelske og amerikanske soldater som ble tatt til fange av tyskerne.

Den dypere liggende grunn for det norske syn skal være følgende:

Fremmøtet av en frivillig sykepleierske på tysk side kunne ha til følge at en tysk sykepleierske kunne frigis for ammunisjonsfabrikkene. Dette er ikke direkte sagt i dommene. Men rettens formann uttalte dette i herredsretten under eksaminasjonen av tiltalte.

Men resonnementet er åpenbart feilaktig, da det samme kan gjøres gjeldende overfor en søster som er utkommandert til tjeneste på fiendtlig side.

Forøvrig er jo Røde Kors' slagord at der ikke er forskjell på venn eller fiende.

I denne sak hadde dessuten nevnte resonnement ingen som helst realitetsbetydning, idet der var stor mangel på tyske sykepleiersker, hvorfor det aldri hente at en tysk sykepleierske ble permittert hverken til ammunisjonsfabrikkene eller til andre formål, om der kom aldri så mange frivillige søstre til den tyske kampfrent.

Jeg gjør oppmerksom på at det er meg bekjent at der også fra annet norsk hold er gjort tilsvarende henvendelse til Røde Kors' hovedsede i Geneve.

Jeg vet ikke, hvilket standpunkt herr professoren inntar til denne saken. Men jeg håper at De er på vår side som vil at sykepleierskes tjenestgjøring ved fronten kun skal betraktes som et humanitært og ikke som noe politisk arbeid.

Jeg håper at herr professoren vil være oppmerksom på

- 6 -

saken, når den kommer opp på møtet i Stockholm, og at De finner grunn til å støtte det her fremholdte syn som jeg tror Deles av den overveiende del av vårt folk.

Jeg ville være herr professoren meget forbunden om De ville vise min henvendelse den oppmerksomhet at De erkjente mottakelsen av samme, og jeg tillater meg å vedlegge svarporto.

Deres arbeidsige

0,25 i frim.

O.r.sf.
Einar Grimsø
Rorøy

f.t. Mosjøen, 24.febr, 1947.

Til

Kongen.

Søknad om benådning for Røde Kors-søster Lillie Håvin, Mo i Rana,
dømt etter Landssvikanordningen.

Angående sakens sammenheng henviser jeg til straffesakens dokument som jeg forutsetter at politiet og påtalemyndigheten lar medfølge nærværende søknad.

Ved Rana herredsretts dom av 11. juli 1946 ble Lillie Håvin dømt til tvangsarbeid i 3 år og 3 måneder, idet retten henførte henne forhold under straffelovens pgr. 86 til tross for at tiltalebeslutningen kun omfattet overtredelse av landssvikanordningen.

Herredsrettens dom ble påanket til Høyesterett, som ved dom av januar 1947 nedsatte frihetsstraffen til 1 år og 6 måneder. Høyesterett henførte således forholdet under landssvikanordningen overensstemmende med tiltalebeslutningen.

Som begrunnelse for nærværende søknad om benådning tillater jeg mig å henvise til hva jeg som tiltaltes forsvarer for herredsretten anførte i forbindelse med anken til Høyesterett, se mine skriv av 24. og 25. juli samt 24. august 1946 til Høyesteretts Kjeremålsutvalg med bilag. Jeg forutsetter nemlig at også disse skriv som vanlig følger straffesakens dokumenter.

Tiltalte har sittet i varetekt 78 dager og har således allerede som et en betydelig straff.

Prinsipielt søkes om at den overskytende straff ifølge Høyesteretts dom ettergis ved benådning.

Subsidiært at den gjenstående del av straffen gjøres betinget. I så fall må straffen formentlig i samme forbindelse nedsettes til 1 år, jfr. bestemmelsene i straffelovens pgr. 52.

E r b ø d i g s t

sign. E. Grimsø.

Riktig avskrift bevidnes:

O.r.s.f. Linar Grimse
Korøy

Korøy i Helgeland 19/2.47.

G/E

International Red Cross,
Red Cross personell Bureau
Geneva / Switzerland.

Røde Kors søsters tjenestegjøring på tysk side under krigen.

Undertegnede har vært forsvarer i en lang rekke av disse såkalte lands-
sviksaker. Herunder har jeg også hatt som klient en Røde-Kors søster som
meldte seg til tjeneste i Tyskland under krigen, ettersom der ikke var
plass for henne i Norge.
Da krigen mellom Tyskland og Polen brøt ut i begynnelsen av september 1939
meldte hun seg gjennom det norske Røde Kors i Oslo til tjeneste på polsk
side. Men der var heller ikke plass for henne.
Senere meldte hun seg til tjeneste på tysk side og var ved fronten i Russ-
land i ca. 2 år.
Ved tilbakekomst til Norge etter Tysklands kapitulasjon våren 1945 ble hun
arrestert av de norske myndigheter som siktet for landssvik. Senere ble de
reist tiltale mot henne og hun er for nylig idømt frihetsstraff til 1 1/2 år.
De norske myndigheters resonnement er følgende:
Ved sin tjenestegjøring i Tyskland kan hun ha foranlediget at en tysk syke-
søster er blitt frigjort til arbeid f.eks. i de tyske ammunisjonsfabrikker.
Resonnementet er etter min mening ganske uholdbart, idet samme resonnement
kunne gjøres gjeldende i alle andre lignende tilfeller.
Til sitt forsvar anfører vedk. Røde Kors-søster følgende: Hun har handlet
i god tro, idet hun har holdt seg til Røde Kors' statutter, hvorav frem-
går at denne institusjon ikke kjenner forskjell mellom venn og fiende.
Hun opplyser videre: På grunn av sin dyktighet i engelsk og fransk forut-
tysk, blelet hun hovedsakelig sårede allierte soldater, og hun sier at de
var gitt instruks fra den tyske ledelse om at der ingen forskjell skulle
gjøres i behandlingen av tyske og allierte soldater, hvilket heller ikke
skjedde.
Jeg finner søsters resonnement meget plausibelt, og jeg deler med henne
forbauselsen over at hennes forhold kan betraktes som straffbar fra norsk
synspunkt sett.
Hun opplyser videre at hun har hørt at tilsvarende sykesøstre som ble tatt
til fange ved Tysklands kapitulasjon våren 1945 i den amerikanske og den
engelske sone i Tyskland, straks ble frislatt og ble ikke forlenget tiltale
eller straffet av de amerikanske og engelske myndigheter.
Nærværende henvendelse til Røde Kors' hovedsette søker derfor for å høre,
hvorledes oppfatningen er hos angjeldende overnevnte forhold.
Jeg vil være taknemlig for en forklaring for en slik svar.

Riktig avskrift bevisnes:

sign. Linar Grimse

"KORREKT"
AVSKRIFT MONITOR